

6. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 “Дохід” № 290 (зі змінами і доповненнями від 09.12.2011): [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0860-99>
7. Чабанюк О.М. Економічна сутність, умови визнання та класифікація витрат, доходів і фінансових результатів основної діяльності підприємств / О.М. Чабанюк, О.А.Мелешко // Науковий вісник НЛТУ України. –2012. – Вип. 22.4. – С. 301-307

УДК [(657.05: 351.863) (048.83)] (043.3)

ГНИЛИЦЬКА Лариса Володимирівна,

доктор економічних наук, професор

БЕЗВЕРХИЙ Костянтин Вікторович,

кандидат економічних наук

**РОЗРОБКА РОБОЧОГО ПЛАНУ РАХУНКІВ
БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ З МЕТОЮ ГАРМОНІЗАЦІЇ
ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ
БЕЗПЕКИ СУБ'ЄКТІВ МІЖНАРОДНОГО
ЕКОНОМІЧНОГО СЕРЕДОВИЩА**

У статті розглянуто розробку робочого плану рахунків бухгалтерського обліку з метою гармонізації інформаційного забезпечення економічної безпеки суб'єктів міжнародного економічного середовища. Дослідження робочого Плану рахунків бухгалтерського обліку з метою гармонізації інформаційного забезпечення економічної безпеки суб'єктів міжнародного економічного середовища в умовах інституційних перетворень здійснюється в нерозривному зв'язку з виробничими та інтеграційними процесами. Розроблено рекомендації з таких важливих питань, як підготовка робочого Плану рахунків бухгалтерського обліку з метою гармонізації інформаційного забезпечення економічної безпеки суб'єктів міжнародного економічного середовища.

***Ключові слова:** бухгалтерський облік, робочий План рахунків, фінансова звітність, МСФЗ, меппінг, складання, економічна безпека, інформаційне забезпечення, економічне середовище*

The article reviews the development of the work plan of accounts in order to harmonize the information to ensure economic security subjects of international economic environment. Investigation work plan of accounts for harmonization of information to ensure economic security subjects of international economic environment in terms of institutional reforms carried out in close connection with the production and integration processes. Recommendations on such important matters as the preparation of the working plan of accounts in order to harmonize the information to ensure the economic security of the subjects of the international economic environment.

Постановка проблеми та її зв'язок з важливими науковими і практичними завданнями. В умовах активної інтеграції та глобалізації

економіки питання міжнародного співробітництва і розвитку зовнішньоекономічних зв'язків набувають першочергового значення. При цьому кожна країна прагне зайняти своє місце на світовому ринку, отримавши відповідний ефект від співробітництва. Однак, не слід забувати, що поряд з розвитком контактів з підприємствами інших країн, необхідно укріплювати економічну безпеку національної економіки в цілому та окремих суб'єктів господарювання □ учасників світового ринку.

Для розв'язання цих завдань вагомим значення набуває оцінювання вигод від бізнес-зв'язків як з іноземними контрагентами, так і з вітчизняними з метою вибору найбільш ефективного партнерства. Це потребує формування такої інформаційної системи, яка базуючись на надійній та достовірній обліковій інформації, дозволить врахувати вимоги як національного законодавства, так і більшості міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ) щодо відображення господарських процесів, забезпечить об'єктивну характеристику фінансового стану підприємства, сприятиме виявленню негативних тенденцій та визначенню перспективних напрямів його розвитку.

Одними з найбільш важливих методичних і практичних питань інформаційного забезпечення економічної безпеки підприємства в умовах глобальних змін є розробка робочого Плану рахунків бухгалтерського обліку за МСФЗ.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемні питання розробки Плану рахунків бухгалтерського обліку для цілей складання фінансової звітності за МСФЗ в різний час займалися такі вітчизняні вчені-економісти, як К. Безверхий [1], А. Гершун [2], С. Голов [3], І. Жолнер [4], Л. Ловінська [5], С. Малькевич [6], С. Модеров [7], О. Петрук [8], А. Черкай [9], М. Штейнман [10] та інші. Однак, не зменшуючи вагомості наукових напрацювань вищезазначених авторів, зауважимо, що питання розробки робочого Плану рахунків бухгалтерського обліку для цілей складання фінансової звітності за МСФЗ в контексті економічної безпеки підприємства не знайшли відображення в їх роботах.

Метою даного дослідження є розробка робочого Плану рахунків бухгалтерського обліку для цілей складання фінансової звітності за МСФЗ в контексті забезпечення економічної безпеки підприємства.

Виклад основного матеріалу із обґрунтуванням одержаних наукових результатів. Основними стандартами, якими слід керуватися при підготовці Плану рахунків бухгалтерського обліку для цілей складання першої звітності за МСФЗ, є МСБО 1 «Подання фінансової звітності» [11] та МСФЗ 1 «Перше застосування Міжнародних стандартів фінансової звітності» [12].

МСБО 1 «Подання фінансової звітності» містить основні елементи, зміст яких має розкриватися в звітності за МСФЗ, а відтак, інформація про них повинна бути представленою в робочому Плані рахунків бухгалтерського обліку за МСФЗ.

Однак, як зазначає у своїх дослідженнях О. Петрук, в міжнародній практиці План рахунків бухгалтерського обліку для цілей складання фінансової звітності за МСФЗ не має жорстко рекомендованої структури [8, с. 107]. Він формується кожним підприємством самостійно з орієнтацією на загальноприйняті принципи побудови Планів рахунків бухгалтерського обліку в міжнародній практиці, з урахуванням галузевих особливостей

підприємства, а також вимог до підготовки основних форм фінансової звітності та приміток до неї.

Виходячи з цього С. Голов вказує, що для цілей складання фінансової звітності за МСФЗ українські підприємства можуть застосовувати План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, обґрунтовуючи це тим, що структура сучасного вітчизняного Плану рахунків бухгалтерського обліку розроблялась і вдосконалювалась з урахуванням положень МСФЗ та практики їх застосування [3, с. 74].

Однак, погодитися з такою думкою складно, оскільки вітчизняний План рахунків бухгалтерського обліку не повністю враховує особливості міжнародної практики стосовно відображення окремих господарських процесів, а відтак не повторює основні підходи до класифікації рахунків і відбиття на них відповідної інформації згідно вимог МСФЗ.

Тому при підготовці робочого Плану рахунків бухгалтерського обліку за МСФЗ для забезпечення потреб економічної безпеки вітчизняних суб'єктів господарювання потрібно врахувати ряд наступних моментів (принципів):

- гнучкість робочого Плану рахунків бухгалтерського обліку, тобто здатність його адаптації до мінливих умов діяльності суб'єктів міжнародного економічного середовища, нових завдань та об'єктів обліку;
- максимальне задоволення інформаційних потреб користувачів обліково-звітної інформації при прийнятті ними рішень щодо співпраці з суб'єктами ринку;
- зручність складання відкритої звітності відповідно до вимог МСФЗ та міжнародної практики в галузі обліку.

Відтак, розроблення робочого Плану рахунків бухгалтерського обліку відповідно вимог МСФЗ та потреб економічної безпеки вітчизняних суб'єктів господарювання передбачає здійснення наступного алгоритму дій:

1. Встановлення відповідності класів рахунків робочого Плану рахунків бухгалтерського обліку основним елементам фінансової звітності, складеної за правилами МСФЗ.
2. Формування переліку рахунків робочого Плану, що враховуватимуть характер інформації, наданої у статтях фінансової звітності, складеної за МСФЗ.
3. Кодифікація рахунків бухгалтерського обліку з метою здійснення аналітики наданої на них інформації відповідно до потреб окремих груп користувачів.
4. Відкриття резервних та технічних рахунків, що характеризують особливості відображення окремих видів активів згідно МСФЗ, а також дозволяють уникнути професійного ризику бухгалтера при підготовці облікової інформації.
5. Меппінг рахунків бухгалтерського обліку за НП(С)БО на рахунки бухгалтерського обліку за МСФЗ.

Загалом, будь-який План рахунків, складений за МСФЗ, відображає п'ять основних елементів фінансової звітності: активи, зобов'язання, капітал, доходи та витрати, представлених відповідними класами. При цьому кожний відображений у такому Плані рахунок є активним або пасивним, тоді як активно-пасивні рахунки відсутні. Тому, як правило, кількість рахунків (субрахунків) у ньому варіюється від 100 до 300 [10, с. 85].

Узгодження інформації в розрізі вище перерахованих елементів фінансової звітності відповідно до НП(С)БО та МСФЗ надано в табл. 1.

Існує два основні підходи щодо формування переліку рахунків робочого Плану рахунків бухгалтерського обліку відповідно до вимог подання звітності за МСФЗ, які можуть бути використані у практиці вітчизняних підприємств. Перший підхід полягає в розширенні вже існуючого Плану рахунків бухгалтерського обліку за НП(С)БО згідно МСФЗ. Другий підхід пропонує використовувати загальноприйняті принципи побудови Плану рахунків бухгалтерського обліку у відповідності до англосаксонської моделі обліку.

Англосаксонський варіант побудови плану рахунків вирізняється з поміж інших тим, що назви рахунків бухгалтерського обліку максимально наближені до аналогічних статей фінансової звітності. Відтак, використання цього варіанту у вітчизняній практиці передбачає розпорошення, або навпаки узагальнення інформації зібраної на рахунках (субрахунках) бухгалтерського обліку українського Плану рахунків у відповідності з загальноприйнятими принципами побудови Плану рахунків англосаксонської моделі обліку.

Таблиця 1

Узгодження інформації про основні елементи фінансової звітності у плані рахунків бухгалтерського обліку згідно вимог НП(С)БО та МСФЗ

з/п	План рахунків за НП(С)БО		План рахунків за МСФЗ	
	Клас рахунків	Найменування класу	Клас рахунків	Найменування класу
1	-	Відсутній	000	Службовий
2	1	Необоротні активи	100	Необоротні активи
3	2	Запаси	200	Оборотні активи
	3	Кошти, розрахунки та інші активи		
4	6	Поточні зобов'язання	500	Короткострокові зобов'язання
5	4	Власний капітал та забезпечення зобов'язань	300	Власний капітал та резерви
			900	Прибутки та збитки
6	5	Довгострокові зобов'язання	400	Довгострокові зобов'язання
7	7	Доходи і результати діяльності	600	Дохід
8	8	Витрати за елементами	700	Витрати
	9	Витрати діяльності		
9	-	Відсутній	800	Інші доходи та витрати
10	0	Позабалансові рахунки	-	Відсутній

Для формування системи рахунків і побудови робочого Плану рахунків відповідно до принципів англосаксонської моделі обліку скористаємося переліком рахунків бухгалтерського обліку для підприємств, що використовують МСФЗ, які фрагментарно запропоновані у працях І. Жолнер [4, с. 79 – 81] (колонки 1 та 2 таблиці 2).

Особливого значення при розробці робочого Плану рахунків бухгалтерського обліку за МСФЗ з урахуванням потреб економічної безпеки суб'єктів господарювання набуває кодифікація рахунків, яка б враховувала

не лише формат фінансової звітності, але й вимоги користувачів стосовно класифікації, оцінки та контролю за наявністю (використанням) окремих активів чи зобов'язань. Досвід господарювання великих груп підприємств показує, що для забезпечення аналітичних потреб достатньо використовувати п'яти – восьмизначну нумерацію коду.

Таблиця 2

Фрагмент варіанту робочого плану рахунків для підприємств, що використовують МСФЗ, розроблений відповідно до принципів англосаксонської моделі обліку

Робочий План рахунків за МСФЗ		План рахунків згідно НП(С)БО	
Код	Назва рахунку	Код	Назва рахунку
	2	3	4
Рахунки активу (Asset) (класи 1 та 2)			
101	Основні засоби	10	Основні засоби
		131	Знос основних засобів
		11	Інші необоротні матеріальні активи
		132	Знос інших необоротних матеріальних активів
102	Нематеріальні активи	12	Нематеріальні активи
		133	Накопичена амортизація нематеріальних активів
103	Гудвіл	19	Гудвіл
104	Довгострокові інвестиції	14	Довгострокові фінансові інвестиції
105	Довгострокова дебіторська заборгованість	18	Довгострокова дебіторська заборгованість та інші необоротні активи
106	Відстрочені податкові активи	17	Відстрочені податкові активи
201	Грошові кошти та їх еквіваленти	30	Готівка
		31	Рахунки в банках
		33	Інші кошти
202	Короткострокові фінансові інвестиції	35	Поточні фінансові інвестиції
203	Дебіторська заборгованість, нетто	36	Розрахунки з покуцями та замовниками
		38	Резерв сумнівних боргів
		34	Короткострокові векселі одержані
204	Попередня оплата постачальникам та інші оборотні активи	37	Розрахунки з різними дебіторами
205	Податки, що компенсуються та попередня оплата за податками	64	Розрахунки за податками та платежами (дебетовий залишок)
206	Товарно-матеріальні запаси	20	Виробничі запаси
		22	Малоцінні та швидкозношувані предмети
		23	Виробництво
		26	Готова продукція
		27	Продукція сільськогосподарського

			виробництва
		28	Товари
<i>Продовження Таблиці 2</i>			
1	2	3	4
207	Біологічні активи	16	Довгострокові біологічні активи
		21	Поточні біологічні активи
Рахунки власного капіталу (Equity) (клас 3)			
301	Статутний капітал	40	Зареєстрований (пайовий) капітал
302	Емісійний фонд	421	Емісійний дохід
303	Вилучений капітал	45	Вилучений капітал
304	Додатковий оплачений капітал	42	Додатковий капітал (окрім субрахунків 421 та 423)
305	Резерв переоцінки	41	Капітал у дооцінках
306	Неоплачений капітал	46	Неоплачений капітал
307	Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	44	Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)
308	Ефект курсових різниць	423	Накопичені курсові різниці
Рахунки зобов'язань (Liability) (класи 4 та 5)			
401	Довгострокові позики	0	Довгострокові позики
402	Відстрочені податкові зобов'язання	54	Відстрочені податкові зобов'язання
403	Інші довгострокові зобов'язання	51	Довгострокові векселі видані
		52	Довгострокові зобов'язання за облигаціями
		53	Довгострокові зобов'язання з оренди
		55	Інші довгострокові зобов'язання
501	Кредиторська заборгованість	63	Розрахунки з постачальниками та підрядниками
		62	Короткострокові векселі видані
502	Аванси одержані від покупців та замовників	681	Розрахунки за авансами одержаними
503	Інші короткострокові зобов'язання	64	Розрахунки за податками і платежами (кредитове сальдо)
		65	Розрахунки за страхуванням
		66	Розрахунки за виплатами працівникам
		67	Розрахунки з учасниками
		68	Розрахунки за іншими операціями (крім субрахунку 681)
504	Короткострокові позики	60	Короткострокові позики
505	Короткострокова частка зобов'язань за довгострокові позики	61	Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями
506	Доходи майбутніх періодів	69	Доходи майбутніх періодів

Наприклад, шифр 101.4.1 вказує, що мова йде про основні засоби (101 – шифр синтетичного рахунку), їх окрему групу (4 – машини та обладнання), що знаходяться в експлуатації (1 – основний засіб в експлуатації).

Для більш глибокої деталізації інформації може бути використана ширша кодифікація. Так, наприклад, рахунок для обліку короткострокової дебіторської заборгованості може включати в якості першого субконто вид дебіторської заборгованості, другого субконто – характер дебіторської заборгованості, третього субконто – реальна вартість заборгованості.

У табл. 3 показано фрагмент робочого Плану рахунків з обліку дебіторської заборгованості для задоволення всебічних потреб користувачів щодо її оцінки та прогнозування поведінки у майбутньому.

Таблиця 3

Фрагмент робочого Плану рахунків бухгалтерського обліку за МСФЗ в частині обліку короткострокової товарної дебіторської заборгованості

№	Код рахунку	Найменування рахунків
1	203	Короткострокова дебіторська заборгованість
2	203.1	Дебіторська заборгованість за розрахунки з покупцями та замовниками
3	203.1.01	Поточна вартість дебіторської заборгованості за розрахунки з покупцями та замовниками в межах встановлених строків
4	203.1.02	Поточна вартість простроченої дебіторської заборгованості за розрахунки з покупцями та замовниками
5	203.1.02.02	Чиста вартість дебіторської заборгованості за розрахунки з покупцями та замовниками
6	203.2	Короткострокові векселі одержані

Варто відзначити, що перші цифри в кодї рахунку бухгалтерського обліку, можуть вказувати як на приналежність до відповідного класу, так і на код рядка у Балансі (Звіті про фінансовий стан) або в Звіті про фінансові результати (Звіті про сукупний дохід) підприємства, що утримує інформацію зібрану на даному рахунку. Такий принцип рекомендується застосовувати на тих підприємствах, в яких кількість статей Звіту про фінансовий стан чи Звіту про сукупний дохід не велика, і відносно постійна.

Однак, здійснюючи кодування слід пам'ятати, що велика кількість знаків у кодї рахунку буде викликати труднощі як у її користувачів, так і безпосередніх розробників при автоматизованій підготовці фінансової звітності за МСФЗ.

З метою використання робочого Плану рахунків бухгалтерського обліку для відображення майбутніх операцій викликаних змінами економічного середовища, у якому функціонують суб'єкти господарювання доцільно передбачити рахунки, які можуть бути використаними у майбутньому. Зазвичай, до таких рахунків відносять рахунки обліку резервів майбутніх платежів, сумнівних боргів, рахунки обліку необоротних активів, утримуваних для продажу і припиненої діяльності, рахунки обліку інвестиційної нерухомості, а також рахунки, які не використовуються в обліковій практиці вітчизняних підприємств, однак, для цілей складання фінансової звітності за МСФЗ обов'язково повинні бути присутніми, зокрема рахунки обліку резерву переоцінки та знецінення основних засобів та нематеріальних активів, чи

рахунки, що відображають частку меншості у складі власного капіталу суб'єкта господарювання.

Не менш важливим ніж існування резервних рахунків є наявність у робочому Плані рахунків бухгалтерського обліку для цілей складання фінансової звітності за МСФЗ допоміжних та технічних рахунків. Технічні та допоміжні рахунки можуть використовуватися у ході звірки оборотів і залишків за усіма рахунками, реалізації паралельного обліку за МСФЗ у частині основних засобів, запасів тощо. Для цього у План рахунків за МСФЗ виділено окремий клас службових рахунків, кодування яких починається цифрою «нуль».

Окремі автори до службових (технічних) рахунків робочого Плану рахунків бухгалтерського обліку для цілей складання фінансової звітності за МСФЗ рекомендують віднести, наприклад, рахунок 15 «Капітальні інвестиції» [3, с. 109]. На даному рахунку збиратиметься інформація про вкладені інвестиції пов'язані з надходженням необоротних активів. У бухгалтерському обліку за МСФЗ капітальні інвестиції пов'язані з придбанням, спорудженням чи модернізацією необоротних активів на основі первинних документів одразу відносять на збільшення їх вартості. Тому при використанні робочого Плану рахунків при відображенні операцій щодо капітальних інвестицій будуть використаними рахунки вартості необоротних активів за МСФЗ, а також технічний рахунок «Капітальні інвестиції», на якому відображається трансформація зміни вартості необоротних активів. На наше переконання до таких рахунків слід також віднести рахунок «Брак у виробництві», який за аналогією з рахунком «Капітальні інвестиції» показує трансформацію змін у складі запасів.

З іншого боку технічні рахунки підвищують аналітичні можливості Плану рахунків, складеного за МСФЗ, який у порівнянні з вітчизняним Планом рахунків вирізняється своєю «аскетичністю» щодо представлення інформації. Пояснюється це тим, що частину аналітики за певними рахунками бухгалтерського обліку за МСФЗ рекомендується враховувати та заповнювати в функціональних підрозділах підприємства, що дозволить полегшити його структуру. Зокрема у відділі праці та заробітної плати за правилами міжнародного обліку повинен бути організований облік заробітної плати, а у відділі збуту облік дебіторської заборгованості в розрізі споживачів.

Тому, розробляючи робочий План рахунків за МСФЗ, слід пам'ятати, що він не повинен бути перевантажений великою кількістю невикористовуваних рахунків бухгалтерського обліку, адже це може підвищити ризик появи помилок у користувачів у силу складності сприйняття ними інформації. Відтак, немає необхідності враховувати все різноманіття проблем і питань обліку за МСФЗ, які можуть виникнути в найближчому майбутньому в підприємства, що виходить на світові ринки.

Важливу роль у підготовці робочого Плану рахунків бухгалтерського обліку за МСФЗ представляє меппінг (*англ.*: *mapping* – перетворення даних) рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань. Меппінг являє собою перетворення рахунків бухгалтерського обліку за НП(С)БО на рахунки бухгалтерського обліку за МСФЗ за певними правилами.

Використання правил меппінгу для трансформації даних з НП(С)БО в МСФЗ дозволить здійснити чітку прив'язку національних рахунків бухгалтерського обліку і статей звіту про фінансовий стан та фінансові результати підприємства, складених

за правилами міжнародного обліку, а відтак, дозволить уникнути професійного ризику бухгалтера при формуванні показників, які характеризують фінансовий стан та результати діяльності підприємства, що є надто важливим для потреб економічної безпеки. Фрагмент робочого Плану рахунків за МСФЗ, складений за правилами меппінгу надано у табл. 2.

Перетворення рахунків вітчизняної системи обліку та формування інформації за правилами МСФЗ рекомендується здійснювати у таблиці формату MS Excel, фрагмент якої надано у табл. 4. У цій таблиці зроблено спробу ув'язати дані рахунків бухгалтерського обліку за П(С)БО та за МСФЗ у розрізі кодів рахунків, а також аналітики за рахунками обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками та векселів виданих в розрізі договорів (видів векселя) та контрагентів.

Таблиця 4

Фрагмент налаштування меппінга щодо поточної кредиторської заборгованості для автоматизованої підготовки фінансової звітності за МСФЗ

з/п	Інформація на рахунках за П(С)БО				Інформація на рахунках за МСФЗ			
	Шифр	Найменування	Субkonto 1	Субkonto 2	Шифр	Найменування	Субkonto 1	Субkonto 2
1	63	Розрахунки з постачальниками та підрядниками	Контрагенти	Договори	501.1.01.01	Поточна кредиторська заборгованість в національній валюті	Контрагенти	Договори
					501.2.01.02	Поточна кредиторська заборгованість в іноземній валюті	Контрагенти	Договори
2	62	Короткотрокові векселі видані	Контрагенти	Договори	501.3.01.01	Поточна кредиторська заборгованість в національній валюті	Контрагенти	Вид векселя
					501.4.01.02	Поточна кредиторська заборгованість в іноземній валюті	Контрагенти	Вид векселя

Висновки та перспективи подальших наукових досліджень. Таким чином, запропонований алгоритм формування робочого Плану рахунків бухгалтерського обліку за МСФЗ для інформаційного забезпечення економічної безпеки підприємства виступає одним із джерел корисної та достовірної інформації для прийнятті управлінських рішень її користувачами.

Однак, необхідно пам'ятати, що робочий План рахунків має бути гнучким до змін, пов'язаних з появою нових об'єктів обліку в майбутньому, змін у господарських процесах, зовнішньому середовищі чи обліковому законодавстві. Лише за таких умов робочий План рахунків буде дієвим інструментом гармонізації інформаційних інтересів суб'єктів ринку. І це дозволить знизити ймовірність можливих помилок та їх наслідків при

використанні фінансової звітності, складеної за МСФЗ для цілей інформаційного забезпечення економічної безпеки підприємства.

Список використаних джерел та літератури:

1. Безверхий К. План рахунків бухгалтерського обліку для цілей складання фінансової звітності за МСФЗ / К. Безверхий // Бухгалтерський облік і аудит. – 2014. – № 7. – С.23 – 30.
2. Гершун А. План счетов МСФО / А. Гершун. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа www.ggau.by/downloads/ychetapk/fzo/Plan%20schetov%20MSFO.doc.
3. Голов С.Ф. Трансформація фінансової звітності українських підприємств у фінансову звітність за міжнародними стандартами: [Метод. посіб.] / С. Ф. Голов, В. М. Костюченко, О. М. Кулага. – К.: ФПБАУ, 2013. – 268 с.
4. Жолнер І.В. Фінансовий облік за міжнародними та національними стандартами: [Навч. посіб.] / І. В. Жолнер. – К.: Цент учбової літератури, 2012. – 368 с.
5. Нормативно-методичне забезпечення бухгалтерського обліку в умовах застосування міжнародних стандартів фінансової звітності: [Монограф.] / [О. О. Канцуров, В. Г. Швець, Б. А. Засадний та ін.]; за заг. ред. Л. Г. Ловінської. – К.: ДННУ «Акад. фін. управління», 2013. – 294 с.
6. Малькевич С.А. Автоматизация учета основных средств в соответствии с МСФО / С. А. Малькевич, С. В. Манько // [Корпоративная финансовая отчетность. Международные стандарты](http://www.korppro.ru/ru/2010/9/47/). – 2010. – 9 (47). – [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <https://aksakov.ru/tehnologii/s/avtomatizaciya-ycheta-osnovnih-sredstv-v-sootvetstvii-s-msfo-8499295>.
7. Модеров С. План счетов в соответствии с МСФО / С. Модеров // Главбух. – 2007. – № 15. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.ipp.spb.ru/index.php?page=363>.
8. Петрук О.М. Регулювання бухгалтерського обліку в Україні: теорія, методологія, практика: [Моногр.] / О. М. Петрук. – Житомир: ЖДТУ, 2006. – 152 с.
9. Черкай А. Единый универсальный план счетов для параллельного учета по МСФО и РСБУ / А. Черкай. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.klerk.ru/buh/articles/322464>.
10. Счетоведение: Монография в 3-х частях / [под науч. ред. проф. М.Я. Штейнмана]. – Житомир: ЖГТУ, 2009. – Ч. II. Планы счетов бухгалтерского учета / Н. М. Малюга, М. Я. Штейнман, Е. П. Боримская [Предисл. Ф.Ф. Бутынца], 2009. – 396 с.
11. International accounting standard 1 «Presentation of Financial Statements» [Electronic resource]. – Mode of access: <http://goo.gl/miFx5V>.
12. International financial reporting standard 1 «First-time Adoption of International Financial Reporting Standards» [Electronic resource]. – Mode of access: <http://eifrs.ifrs.org/eifrs/bnstandards/en/2013/ifrs1.pdf>.
13. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій. Затверджено наказом Міністерства фінансів України від 30 листопада 1999 р. № 291 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://goo.gl/yK6Umh>.